Kancelarija za veterinarstvo BiH / SIDA Sweden

BRUCELOZA

ŠTA/ŠTO JE BRUCELOZA?

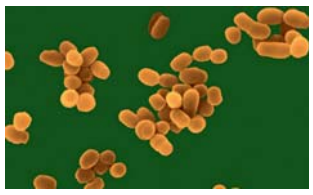

Bruceloza je zarazna bolest životinja i ljudi uzrokovana bakterijama (nevidljivim golim okom) iz roda Brucella. Ova zoonoza nanosi velike ekonomske/gospodarstvene štete u stočarstvu, a predstavlja i ozbiljan zdravstveni problem u Bosni i Hercegovini.

KAKO SE BOLEST PRENOSI?

Bruceloza se među životinjama prenosi direktnim/izravnim kontaktom zdravih i bolesnih životinja (kontakt sa posteljicama, pobačenim plodovima, plodnim vodama, i iscjedkom iz rodnice i maternice) i indirektno/neizravno (ako se na paši miješaju zaražena i zdrava stada ili kontaktom sa okolinom u kojoj se nalaze bakterije kao što je stajnjak, voda itd). Većina zaraženih mužjaka tokom cijelog života izlučuje brucele putem sjemena. Prisustvo uzročnika u vimenu rezultira stalnim ili povremenim izlučivanjem brucela mlijekom, a to predstavlja važan izvor zaraze za mlade životinje koje se tako mogu zaraziti. Bolest se kod zaražene mladunčadi manifestuje/manifestira tek kada dostignu spolnu zrelost. Ovčarski psi mogu također širiti brucelozu preživara, ali i sami oboljeti. U uslovima/uvjetima vanjske/izvanjske sredine bakterija preživi i do nekoliko mjeseci. Najčešći izvori bolesti za ljude su kontakti sa pobačenim materijalom zaraženih životinja putem sluznica, konjunktiva i ozlijeđene kože kao i ishranom/prehranom nedovoljno kuhanim mliječnim i mesnim proizvodima. Prenos bruceloze sa čovjeka na čovjeka je veoma rijedak, a bolest se može prenijeti spolnim putem, transfuzijom krvi, te sa majke na dojenče.

BRUCELOZA LJUDI

Vrijeme koje protekne od inficiranja/zaražavanja do pojave prvih simptoma bolesti obično prođe od pet dana do tri mjeseca (najčešće dvije sedmice) bruceloza se javi iznenada praćena simptomima sličnim prehladi kao što su groznica, glavobolja, bolovi u zglobovima, bolovi u mišićima, umor i dr. Obilno znojenje se javlja naročito noću, kašalj, a ponekad i bol u grudima.Od probavnih smetnji zabilježeni su gubitak apetita, mučnina, povraćanje, smjena dijareje i zatvora, naročito kod odraslih. Najčešće komplikacije bruceloze su upale zglobova, oboljenja kičme/kralješnice, testisa, jetre, kože i dugotrajni umor. Uzročnik bruceloze može napasti i nervni sistem a manifestira se upalom moždanih ovojnica, mozga i dr. i bilježi se kod 5% pacijenata. Ipak, najsloženija komlikacija kod bruceloze je endokarditis (upala srčanih zalistaka) zbog čega može doći i do smrtnog ishoda. Simptomi bruceloze kod trudnica mogu biti prijevremeni porodi ili rađanje novorođenčadi manje porodne težine sa respiratornim poremećajima i žuticom. U ovakvim slučajevima treba što prije potražiti pomoć ljekara/liječnika. Bruceloza se kod ljudi može prevenirati kontrolom infekcije životinja. Termička obrada (kuhanje) proizvoda životinjskog porijekla/podrijetla, dobra higijena i nošenje zaštitne odjeće i opreme su važne mjere u prevenciji bruceloze naročito ljudi iz rizične skupine zanimanja (farmeri, veterinari, mesari, laboratorijski radnici).

BRUCELOZA ŽIVOTINJA

Vrijeme koje protekne od inficiranja/zaražavanja do pojave prvih simptoma bruceloze kod životinja zavisi od stadijuma/perioda bremenitosti kada je infekcija/zaražavanje nastupila pa je tako to vrijeme duže ako je zaražavanje nastupilo u ranoj fazi bremenitosti. Pobačaji i prijevremena rođenja jave se obično dvije sedmice do dva mjeseca nakon infekcije/zaražavanja kod koza i ovaca. U stadima ovaca i koza u kojima se bruceloza pojavi prvi put može pobaciti čak 30% do 80% životinja. Kod životinja koje su pobacile često se zapazi i zaostajanje posteljice. Koze i ovce pobace najčešće jednom ali se ponovna infekcija/zaražavanje maternice i izlučivanje uzročnika može javiti i za vrijeme slijedećih bremenitosti koje obično proteknu normalno. Kod životinja koje su pobacile ali i kod onih koje nisu, zapaža se značajan pad sposobnosti proizvodnje mlijeka (mliječnosti) iako su klinički znaci upale vimena veoma rijetki. Upala testisa može se javiti kod mužjaka što obično dovodi do neplodnosti. Oboljenja zglobova zabilježena su i kod mužjaka i kod ženki. Kod ovaca i koza koje nisu bremenite bolest najčešće protiče bez klinički vidljivih simptoma. Ova bakterija može izazvati i kod goveda slične simptome kao i kod ovaca i koza.

DIJAGNOZA

Svaki pobačaj u stadima ovaca treba biti uzbuna na brucelozu pa je zbog toga neophodno postaviti laboratorijsku dijagnozu. Pouzdana dijagnoza se postavlja isključivo laboratorijski (ispitivanje krvi). One životinje kod kojih je nalaz pozitivan (pozitivni reaktori) smatraju se bolesnim životinjama i za njih se primjenjuju zakonom predviđene mjere, odnosno njihovo uklanjanje iz stada uz novčanu nadoknadu vlasnicima po tržišnoj cijeni.

KONTROLA

Bolest u zdravo stado najčešće unese zaražena životinja zbog čega je neophodno ispitivanje novonabavljenih životinja. U cilju što bolje kontrole bolesti neophodno je životinje kod kojih je ustanovljena bruceloza (pozitivne reaktore) što prije ukloniti iz stada, pobačeni materijal neškodljivo ukloniti i spaliti, a sva mjesta koja su bila izložena zaraženim životinjama ili kontaminiranim pobačenim materijalima temeljito očistiti i dezinficirati (većina komercijalnih dezinficijensa je u upotrebi/uporabi).

VAKCINACIJA/CIJEPLJENJE

Iskustva mnogih zemalja regiona i EU su pokazala da je vakcinacija ovaca i koza protiv bruceloze jedna od najboljih mjera kontrole ove bolesti. Tokom 2009. godine u BiH će započeti masovna/potpuna vakcinacija/cijepljenje svih ovaca i koza, a narednih godina će se nastaviti vakcinacija/cijepljenje samo mladih životinja u dobi od 3 do 6 mjeseci. Vakcinacija/cijepljenje se provodi u vrijeme kada životinje nisu bremenite kako bi se izbjegao rizik od pobačaja. Vakcinaciju/cijepljenje će provoditi isključivo veterinari iz nadležnih veterinarskih službi koje će davati sve potrebne informacije u vezi sa ekonomskim/gospodarstvenim iskorištavanjem i kretanjem vakcinisanih/cijepljenih životinja.

Švedska ambasada i razvojna agencija SIDA finansiraju/financiraju pripremu i realizaciju ovog projekta u BiH.